

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Kongresszusra készülve

Évindító beszélgetés Rabi Ferencsel, a BDSZ elnökével

Ez az esztendő – a Bánya-, Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete életében - annyiban különbözik az azt megelőző néhánytól, hogy év végén, november 7-8-án ülésezik ágazati szakszervezetünk soron következő kongresszusa. Az erre való felkészülés kezdetét vette. Milyen gazdasági, társadalmi, politikai és nemzetközi környezetben folyik ez a munka, s milyen feladatokat kell elvégezni addig ahhoz, hogy ez a fontos tanácskozás elérje célját, eredményes legyen? Erről kérdeztem a BDSZ elnökét.

- A BDSZ XXXVII. kongresszusa szakszervezetünk történetében azért egy fontos állomás lehet, mert az elmúlt évtizedek arról szóltak, hogy a globális, de főleg európai összefüggésű, az éghajlat- és klímaváltozással együttes kihívások rendkívüli helyzeteket teremtettek. Be kellett zárni a föld alatti mélyművelésű bányákat. Az utolsó Márkushegyen történt meg, annak még volt áthúzó hatása az előző kongresszusra és most a zöld átmenet kapcsán a visontai és a bükkábrányi bányák bezárására vagy jövőképek megteremtésére kerülhet sor, amelyek az utolsó jelentős lignitbányák Magyarországon. Ezt követően ki lehet jelteni, hogy a hagyományokkal és a szakszervezetünk kezdetével összefüggő nagyon fontos bányászati ágazat, a szénbányászat megszűnt, a lignitbányászat lényegében pedig megszűnhet.

- *Törvényszerű volt, hogy ez bekövetkezett?*

- Ez kérdéses, én úgy látom most, az európai folyamatokat figyelve, hogy 2050-ig minden egyes európai ország - még a lengyelek is, ahol a legjelentősebb jelenleg a szénbányászat -, a bányáikat bezárják, és ebben az alapkérdés az lesz a következő időszakban, hogy lehet-e az ott dolgozók számára igazságos átmenetet teremteni?

- *Az igazságos átmenet mechanizmusa elég összetett folyamat.*

- Azért fontos, hogy nemzetközileg is tagjai legyünk a szövetségeknek, a munkavállalókat képviselő ipari szakszervezeteknek, így az IndustriAll Globalnak és az IndustriAll Europe-nak, mert együttesen tudunk határozottabban fellépni, hogy az átmenetben a munkavállalók érdekei jelentősen ne sérüljenek. Ez az átmenet nemcsak a szénbányászokat érinti, hanem az egyéb iparágban dolgozókat is, mert a digitalizáció az a folyamat, ami elindult a munkahelyek kiváltására. A mesterséges intelligenciák, egészen új helyzeteket teremtenek a munka világában. A vállalkozók és a nemzetközi cégek, természetesen, arra törekednek, hogy minél nagyobb profitra tegyenek szert, s azért kell nagyon erőteljes szakszervezeti háttér, mert az utolsó évtizedekben egyre kevesebbet adtak vissza az osztlétkből az eredményt előállító munkavállaló számára. Ez felvetett egy új helyzetet is. Idáig ilyen erőteljes Európában és így Magyarországon sem volt jellemző, mint az elmúlt években. Ennek kapcsán tudtuk elérni az egyik érdek és számomra előremutató eredményt is, hogy IndustriAll Global, IndustriAll Europe és a német szakszervezeti szövetség elnökének az

aláírásával egy olyan levelet kapott a magyar, egyébként nemzetközi tulajdonban lévő cég, hogy az osztlétkből adni kell a munkavállalók számára is, akik az értéket előállították és az elképzelhetetlen hogy egy olyan cég, amelyik képes jelentős eredményt elérni, ne adja meg a reálkereset-színvonal megőrzéséhez szükséges bérfejlesztést. Ezzel a példával azt akartam jelezni, hogy a szakszervezeti munka, egyrészt az európai uniós tagságunk kapcsán is egyre inkább nemzetközivé válik, egyre jelentősebb lesz a közös fellépés, s lassan el kell odáig jutnunk, hogyha egységes, európai munkaerő-piac van, akkor kell majd az európai ágazati/álágazati típusú kollektív szerződések rendszere is. Erre már születtek kezdeményezések, és az európai szociális párbeszédben, remélem, hogy a következő időszakban az irányultság erőteljesebb lesz és tudunk előrébb lépni.

- *A szakszervezeti érdekérvényesítő munka nem függetlenítheti magát a körülöttünk zajló nemzetközi környezet eseményeitől.*

- Ez így van. Nagymértékben befolyásolta a szomszédunkban kitört háború is azokat az energetikai kapcsolatrendszereket és viszonyokat, amely jellemző volt Magyarországon. Ezáltal új helyzet teremtődött az MVM csoportban a bértárgyalások és a kollektív szerződések vonatkozásában is, de örömmel mondom, hogy az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetével közösen mindkettőt meg tudtuk védeni és továbbra is érvényben van a kiterjesztett ágazati kollektív szerződés, amely tulajdonképpen Magyarországon az egyetlen. Ez azért lehet fontos példa mások számára is, mert az európai minimálbér irányelv, amelyet 2022-ben fogadtak el, előírja és elvárja a tagállamoktól, hogy kollektív szerződés védje a munkavállalók nyolcvan százalékát, illetve legyen minimálbér-megállapodás, s a minimálbér összegének el kell érnie az átlagkereset ötven százalékát, vagy a medián (A legalacsonyabb és legmagasabb) bér átlagának a hatvan százalékát. Ebben a vonatkozásban kell a következő időszakra az egyik feladatunkat meghatározni és a bányaiiparban és a könnyűiparban is törekedni arra, hogy tudjunk kollektív megállapodást kötni ágazati szintre.

- *A beszélgetésünk elején említett bányabezárások következtében is a bányaiiparban foglalkoztatottak létszáma jelentősen beszűkült.*

- Sajnos. Amikor, annak idején, a Borsodi Szénbányánál dolgoztam, tizennyolcezer négyszázan

voltunk. Most az egész bányaiiparban ötezerkétszáz főt jelzett a KSH, foglalkoztatottként. Ha még ehhez hozzáteszem az építőiparhoz, vagy a villamosenergia-iparba besoroltakat, akik TEÁOR szám szerint már odartoznak (Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere Magyarországon, a Központi Statisztikai Hivatalnál használatos kódrendszer, amely a cégjegyzékben is fel van tüntetve. - A szerk.), akkor kilencezer környékén lehet a teljes foglalkoztatotti létszám. A könnyűiparban jelenleg többen vannak, de a könnyűipar is húzódik össze foglalkoztatási szempontból. Ezért fontos, hogy a következő évekre határozzuk meg: milyen irányba és hogyan lehet ipari szakszervezetekkel együttműködni és megtalálni azt a közös jövőképet, ahol a most még szakszervezetmentes ipari parkokba be lehet vinni a szakszervezeti gondolatíságot és a kollektív szerződések rendszerét. Ha a jelenlegi tendencia érvényesül, tovább megy az a folyamat, hogy leértékelődnek a szakszervezetek és a társadalmi elfogadottság is tovább fog csökkenni. Sajnos az elmúlt években ezt éreztük, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete vonatkozásában talán kevésbé az elvégzett munka kapcsán. Hiszen a tagságunk - főleg a magas nyugdíjas taglétszám - azt mutatja, hogy a nyugdíjas kollégák elfogadták azt, amit aktív korukban segítségként adtunk számukra. Így megvan a bányásztelepüléseken az ismertségünk, ami megjelenik a bányásznap, Borbála-napi és egyéb rendezvényekben, illetve a helyi közösségeink támogatásában is. Arra méltán lehetünk büszkéek, hogy a hagyományörzésben, a kultúrában, és a közösségi élet feltételeiben a bányásztelepüléseken megvannak az emlékeink és működnek a közösségek. Ezt meg kell őrizni, mindaddig, míg ezt az életkori és a bányabezárás sajátosságokból fakadó lehetőségek megengedik.

- *Nyugdíjas szervezeteknél nem jellemző a taglétszám növelése, hiszen az idősebb korosztály adja a tagság zömét. Legalábbis ez a közvélekedés.*

- Még ebben is van elmozdulás. Pozitív fejlemény, hogy egyes nyugdíjas települési szervezetünknel a helyi települések lakosai aktív munkavállalók keresik a kapcsolódási lehetőséget és lépnek be. Van olyan alapszervezetünk, ahol két-háromszáz aktív munkavállaló is tag, s ez azt jelzi, hogy a szakszervezetünk közösségi kisugárzó ereje továbbra is megvan. Ehhez hozzájárul a Bányamunkás lapunk is a maga szellemiségével.

(Folytatás a 2. oldalon)

A könnyűipar helyzete változatlan

Sajnos hiába vonult el a fejünk felől a Covid fellege a könnyűipari cégek helyzete továbbra is negatív irányba billen. A ruhaipar és textilipar helyzetével kezdem a sort.

Első igazán nagy veszteséget a szombathelyi régi Styl ruhagyár dolgozói szenvedték el. Ők már többször kerültek felszámolás alá, de most úgy néz ki, hogy ez utoljára történik meg velük.

A legnagyobb problémát náluk a többszörösére emelkedett energiaárak, a szakképzett munkaerő hiánya jelentette. A maroknyi szakember - hiába volt megrendelés - sajnálatos módon nem tudta kitermelni az üzem működtetéséhez szükséges pénzügyi háttérrel. Szerencsére az aktív munkavállalók jelentős része el tudott helyezkedni egyéb ipari cégeknél.

A Merylla Kft a másik nagy kihívást jelentő varrodai munkahely. Itt a szintén nagy múltú Berwin ruhagyár varrónői dolgoznak jelenleg. Megrendelésük néha akadozik, de nem jelentősen. Az elmúlt időszakban sajnos itt is csökkent a szakképzett munkaerő létszáma, amit nem is tudnak pótolni, mert nincs a szakmának vonzereje és nem igazán van megfelelő szakképzés sem. Természetesen számukra is nehézséget jelent az energiaárak kitermelése. Béremelésük megtörtént mindenki szakmunkás bérminimumot kapja, teljesítménybérben.

A ruhaipar területén egyedül pozitív példaként az Unicon Zrt-t tudom megemlíteni. Magyar tulajdonú vállalat, ahol szinte minden problémára találnak belátható időn belül megoldást. Az épületeiket korszerűsítik, energetikai és munkaegészségügyi, munkabiztonsági szempontból. A munkavállalók elégedettek és a szociális párbeszéd is remekül működik a munkáltató és a szakszervezet között. A béremelést itt is végrehajtották már, az idei évben a havi béresek 10%-ot az órabérek 15%-os emelést kaptak.

A Mez-Crafts Kft helyzete nagyon bizonytalan, évek óta küzd a fennmaradásért. Munkavállalói helyzete bizonytalan, semmi jövőkép nincs a cégvezetés részéről előre vetítve számukra. Sokadik tulajdonosváltás várható, a szociális párbeszéd szinte lehetetlen a cégvezetéssel.

A Glovita Kft átalakuláson megy keresztül, sajnos ott is csökkent a létszám, de talán a termelés mostantól akadálytalanul folytatódik. A béremelésük megtörtént a szakmunkás bérminimumra. Ebben az ágazatban három céget is meg lehet említeni pozitív példaként: az Albertfalvi Cérnázó Kft, a Calida Kft és a Tolnatek Kft. Mindhárom cégnél nagyon jól működik a szociális párbeszéd, bár egy helyen jelenleg nincs érvényes kollektív szerződés. Megrendelésük folyamatos, akadálymentes, leginkább a fluktuációval és a munkaerőhiánnyal küzdenek. A Calida Kft-nél 15%-os volt a béremelés, a Tolnatek Kft pedig 13,5%-os bérfejlesztést hajtott végre egységesen, míg az Albertfalvi Cérnázó tulajdonosi köre pedig 7%-os bérfejlesztést hagyott jóvá.

A Bőripari Állagathoz tartozó Legerő Hungaria Kft-nél jelenleg a termelés átalakítása, részben kiszervezése az országból, van sajnos folyamatban. Sokan kerültek nehéz helyzetbe a változások miatt. Munkavállalói létszámuk jelentősen csökkent, megrendelésük ugyan van, de a létszámhoz és a megmaradt termelési folyamatokhoz igazítva. Béremelésük megtörtént a teljesítménybérben dolgozó órabéres munkavállalók 15%-ot a fix béres munkavállalók 10%-ot kaptak.

A Samsonite Hungary Kft-t jelenleg stabil, felfutó termelés jellemzi. Jelenleg nem küzdenek munkaerőhiánnyal. A béremelést több fordulóval egyeztetés előzte meg, de a dolgozók megelégedettségére az álláspontok közeledtek egymáshoz. Az órabéres munkavállalók alapbére 10%-kal, míg a havi béres dolgozók bére 8%-kal növekedett.

Végül, de nem utolsó sorban a Lear Corporation csoporthoz tartozó Eagle Ottawa Hungary Kft-ről néhány információ. Évek óta küzdenek a fluktuációval, munkaerőhiánnyal. Termelésükben némi akadozás látható az alapanyagok késedelmes érkezése miatt. A bértárgyalás lezajlott a megállapodás megszületett 12,2%-os átlagbéremelést hajtottak végre az órabéres munkavállalók között a havi béres munkavállalók pedig 8%+2,2%-os emelést kaptak.

Sajnos az ágazatra egyre jellemzőbb a 3-5 fős és a 15-20 fős kisvállalkozás, alacsony bérekkel. Több helyen jellemző a teljesítménybérben való foglalkoztatás, ami sok esetben hozza magával, hogy a munkavállaló a minimálbér vagy a szakmunkás bérminimum nettó értékét sem viszi haza. Láthatóan ez a réteg is kezd „elszegényedni”, küzdenek a családok a fennmaradásért.

Meg kellene becsülni a szakembereket és biztosítani kellene az utánpótlást, de jelenleg az ágazatot az jellemzi, hogy nincs megfelelő szakirányú képzés, vagy nagyon kevés helyen van. A fiatalok körében sajnos nem népszerűek ezek a szakmák mert ha ismerősi körben van egy-két szakmát képviselő ember és az elmondja a személyes tapasztalatait, abból nem azt lehet leszűrni, hogy a szakmai tudásért és hozzáértésért a munkavállalók megbecsülést kapnának.

Természetesen azért van néhány munkáltató, aki nem csak szakmailag, hanem anyagilag is megbecsüli a nála fellelhető, tudással rendelkező szakembereket. Nagy szükség lenne a szakmák becsületének visszaállítására, megfelelő szakmai oktatásra és folyamatos képzésekre, hogy ne tünjenek el ezek az iparágak teljesen az országból. Ehhez természetesen szükség lenne gyakorlati helyekre, duális képzésekre és arra, hogy ezek a szakmák újra vonzóak legyenek a fiatalok számára, ugyanis most jellemző a szakmákra, hogy lassan nyugdíjba vonulnak a szakemberek és nincs utánpótlás.

Sulyokné Kruspán Rozália
a BDSZ alelnöke

Kongresszusra készülve Évindító beszélgetés Rabi Ferencel, a BDSZ elnökével

(Folytatás az 1. oldalról)

- Hogyan lehet növelni a szakszervezet kikényszerítő erejét?

- A következő időszak nagy kihívása az lesz, hogy ha sikerül megteremteni a közös fellépés lehetőségeit, s nem versenyhelyzetként, hanem együttműködően az ipari szakszervezetekkel. Kérdés, hogyan lehet az aktív tagszámozást úgy növelni, hogy a szakmaiságot is meg tudjuk őrizni, mellette viszont legyen egy jelentősebb erő, amelyek összefogja az átalakuló magyar ipar munkavállalóit. Ez egy nagyon sajátos helyzet, mert a digitalizáció kapcsán egyre inkább a magasabb szakképzettségű és az új tudással rendelkezők kapnak majd könnyebben munkát és ezzel együtt jelentősebb jövedelmet, s egyre inkább le fog értékelődni az a tevékenység, amelyet át tudnak majd venni az automatizáció kapcsán, gépekkel a tőketulajdonosok. Hogy ezeket a gépeket és az új, zöld átmenetben teremtődő munkahelyeket hogyan és milyen módon lehet a munkavállalóknak eredményes tevékenységként végezni, az egy nagyon nagy kérdés lesz. Én nem látom most azt az irányt - erre tettünk több módon is kezdeményezést -, hogy melyek lesznek azok az új tudás szükségletek, amelyek mondjuk a zöldhidrogén termelésben, a napenergia felhasználásban, ezeknek az átvitelében - hogy csak a saját energetikai szakmánál maradjunk -, szükséges lesz a jövőben. Ezért most azt kezdeményeztük, hogy a bányaiipari ágazati képzési tanács, amely a kamara mellett működő tanácsadó testület a kormányzat számára, Heves vármegyéből, az ottani szakképzési centrumtól kapja meg a szakértőjét, mert talán így tudunk a leginkább rugalmasan alkalmazkodni azokhoz az új munkáltatói igényekhez, amelyek megjelennek.

- A mátrai bányászok és erőművi dolgozók érdekében több programot is kezdeményezett a BDSZ.

- Igen. Az egyik a Life program, amelyik együttesen született meg más civilszervezeti kezdeményezésekkel, és a kormányzati szándék is megvolt rá. 2030-ig keretben foglalná a mátrai erőmű bezárásának, a rekultivációnak és az ehhez kapcsolódó új tevékenységeknek a folyamatát. A Life program keretében több irányban történik a gondolkodás. Az egyik, hogy hogyan lehet a jövőben a lignitet felhasználni nemcsak tüzeléses villamos áram termelésre, tehát a régi, hagyományos technológia mellett milyen más hasznosítási lehetőségek vannak? Ez lehet a mezőgazdasági felhasználás, de folynak kísérletek arra, hogy esetleg az anyagot felhasználják az akkumulátor gyártáshoz egy új minőségnek az előállításával, és folynak kísérletek a tisztaszén-technológia irányába is, éppúgy, mint a széndioxid át-alakításra. A miskolci egyetem a központja ezeknek a kutatásoknak. Az egy jövőbeni kérdés, hogy gazdaságosan, versenyképesen, bármelyik irányba lehet-e majd a lignitet használni. Ugyanakkor vannak olyan adottságok, amelyek a zöldenergiatermelésre is adottak a mátrai területen. Lehet zöldhidrogén előállítással, a víz és egyéb más kéllékanyagok megvannak hozzá. Van egy napenergia termelő bázis Bükkábrányban és Visontán is, várhatóan újabb telepítésekre kerül sor. Ezeknek kellene egy olyan okos kombinációja, mely a térségben lévő ötezerkötészes munkahely megőrzését és a munkavállalók számára az igazságos átmenetet biztosítani tudja.

- Mitől igazságos ez átmenet?

- Attól, hogy legalább ugyanahhoz a jövedelemhez tudjanak jutni a munkavállalók. Legyen biztonság. Ne kelljen félni a bányabezárástól, ne kelljen félni a szerkesztévtől, mert előre fel lehet készíteni őket arra, hogy milyen megoldások jön-

nek. A legnagyobb kérdés továbbra is az, amit sajnos a szakszervezetünk ebben a ciklusban sem tudott elérni, hogy az elvesztett szénkültetéses szakmai nyugdíj helyett lesz-e megoldás a munkavállalók számára? Indítottunk egy kísérletet a START program keretében, hogy az Európai Bizottság részére adjunk információkat a nyugdíj előtt állók helyzetéről, hiszen őket átképezni egy új szakmára rendkívül nehéz. Ráadásul közülük többen egészségkárosodást is szenvedtek. Számukra a megnyugtató megoldás az, ha nyugdíj előtt, vagy vállalati kereten belül, vagy egy újabb kormányzati döntéssel megadják a tisztességes visszavonulási lehetőségét. Ha most úgy hívják, hogy átmeneti bányászjáradék, akkor átmeneti bányászjáradékként, vagy nyugdíjként. A START programban elhoztuk a lengyel és a német példát is, ott megoldották ezeket a kérdéseket. Utóljára a lengyeleknél döntöttek úgy, hogy nemcsak a földalatti munkavállalók számára, hanem a külszínen dolgozó bányászok számára is biztosítanak lehetőséget. Megkapták azt az európai bizottsági döntést, hogy nem befolyásolja a cégek közötti európai versenyt az a támogatás, amit a lengyel kormány ad majd és háromszázmillió euró keretében engedélyezték, hogy támogassa a kormány a nyugdíj előtt álló bányászokat. Ebből az összegből, már négy évvel a nyugdíj előtt kapnak lehetőséget arra, hogy visszavonulhassanak és vállalati állományban maradvakapják a jövedelmet, amíg el nem érik a nyugdíjkorhatárt. De összességében az átalakulásra egy rendkívül jelentős összeget ad a Bizottság.

- Magyarország is kap az igazságos átmenetre támogatást?

- Kap. Ilyen a környezeti és energiahatékonysági operatív program, de vannak egyéb más alapok is, amelyekre lehet sikeresen pályázni. Ennek a feltétele az, hogy legyen átgondolt program, hogy pontosan ismerjék a szereplők, hogy mire lehet felkészülni a gazdaságban, s éppen ezért a START programon belül a holnapi, holnapután napon találkozunk a vállalkozások képviselőivel, szakmai társaságokkal, ahol ezeket a lehetőségeket próbáljuk körbejárni. Ha ez eredményes akkor lehet talán ez az átmenet igazságos. Mindazzal együtt, hogy a kapcsolt vállalkozásoknál dolgozók is, akik bedolgoztak az erőműbe - kétezerhatszáz munkavállaló van szó -, az ő számukra is, ebben az átmeneti időszakban a felkészülés lehetőségét meg kell adni. Erről is szól a START program, hogy milyen jó példák vannak arra, ahol ezt az igazságos átmenetet meg tudták oldani. Görögországtól az északi országokig.

- Mi a helyzet a könnyűiparban?

- A következő nagy kihívás az lesz, hogy a könnyűipar versenyképességét hogyan lehet majd növelni. Alacsony bérekkel - ez ma már jól látszik -, nem lesz versenyképes. Ha a divat irányába, a különleges, speciális termékek irányába el tud mozdulni, akkor egy jobban fizető piacot lehet a magasabb béreket is ösztönözni. Ebbe az irányba - együttesen a Magyar Könnyűipari Szövetséggel - tettünk javaslatokat. Nagyon remélem, hogy a könnyűipar jövőképe, ilyen módon megteremthető lesz.

- Európa szempontjából - s így hazánk vonatkozásában is, - fontos eseménye a 2024-es esztendőnek az Európai Unió parlamentari választások megrendezése. Az már hazai szempontból lényeges, hogy ezzel egyidejűleg bonyolítják le a magyarországi helyhatósági választásokat is. Nyilvánvaló, hogy ezek a történések hatással vannak a szakszervezeti

munkára, hiszen tagjaink a demokratikus jogaikkal élve cselekvő részesei lesznek a választásoknak. A Magyar Szakszervezeti Szövetség kialakította ezzel kapcsolatos álláspontját, s a BDSZ-nek is megvannak a maga feladatai. Járjuk körül ezt a témát kicsit.

- A tizenkét éves Fidesz kormányzás után, beleértve még az előző négy évet is, minden propaganda ellenére, a gazdaságunkat illetően stagnáló állapot alakult ki. Nagy kérdés az, hogy az ipari termelés visszaesése, ami négyöt százalékos volt, az hogyan és milyen módon lesz majd kezelhető. Vannak-e olyan új irányok - az akkumulátorgyártás kivételével -, amik segíteni fogják egy diverzifikált gazdasági képnek a kialakítását. Ha nincsenek, további stagnálásra lehet felkészülni. Az európai uniós pénzek egy részének megérkezése a költségvetést, bizonyos szempontból, tehermentesítette, de felfelé, hogy ezek a pénzek a cégek versenyképességét kevésbé javítják, s egy része előbb-utóbb a döntéshozókhoz közel álló cégeknek kötnék ki. A bányaiiparban jelenleg nincs egyetlen gazdasági lépés sem, ami alátámasztaná, hogy lesz jelentősebb beruházás. A Mátrában várható, hogy a 650 megawattos gázos blokk megépül és

már az MNB-ben is konfliktusokba keveredtek, mára pedig nyílt gazdaságpolitikai viták zajlanak. Ennek az a lényege, hogy a költségvetési egyensúly megtartásában kell a gazdaságot élnéketni, vagy fel kell adni az egyensúlyt, fel kell adni a költségvetési hiány tartásának a célját. Ebben a vitában a bankelnök és a pénzügyminiszter képviselte azt az álláspontot, hogy kell a költségvetési egyensúly, a nemzetgazdasági miniszter szerint viszont fizetni kell, adni kell, s akkor a gazdaság is növekedni fog. Ennek a vitának az eredménye, hogy 1 euró 400.- Ft körül mozog (260 Ft. környékén volt, mikor átvették a kormányzást), ami léértékeli mindenki forintban számolható megtakarításait, szóval kiszámíthatatlan gazdasági környezetet terem.

- Ez - a kormányzó pártok tekintetében - befolyásolhatja a végeredményt?

- Ezek ellenére azt gondolom, a felmérések alapján, hogy nagy esélye van annak, hogy az önkormányzati választásokon és az európai parlamenti választásokon is kaphat a Fidesz támogatást. A jobboldali EU-s parlamenti választások érdekesebb módon alakulnak. A keresztényszociális klasszikus pártok továbbra is erőteljesen képviselik a társadalmi demokrácia alapértékeit, viszont van egy erőteljesebb jobboldali vonal, amelyről az Európai Szakszervezeti Szövetség a következő nyilatkozatot adta a tagszervezeteinek: „A szélsőjobboldal és a politikai populizmus lehet, hogy a munkavállalók jogairól hangosak, de tudjuk, hogy a szélsőjobboldal első számú célpontja mindig is a demokratikus értékek elleni támadások voltak.”

A következő nagy kérdés a parlamenti választásokban, ha ez a szélsőjobboldali irányzat megerősödik, s jelentősebb döntési pozícióba kerül, akkor a munka világra vonatkozó álláspontok változhatnak, a szakszervezetek, a munkavállalói érdekképviseletek megnehezült körülmények között kell, hogy működjenek. Ez az európai választás téje, szerintem. Az európai szociális párbeszéd minőségét meg kell őrizni, arra törekedve, hogy európai ágazati kollektív szerződéseket kössünk.

- Az önkormányzati megmérettetés helyi szinten készíti cselekvésre szakszervezeti tagjainkat.

- Az adott közösség dönt felelősen a saját ügyében. A jelöltek népszerűsége, eddigi munkája a mérvadó. Ugyanakkor vannak olyan polgármestereink, akik a bányász érdekek mellett is kiálltak, a hagyományokat tovább vitték, támogatták helyi közösségeinket. Nekik, megköszönve, hogy segítettek az adott településen működő alapszervezeteink munkáját, nem direkt, s nem pártpolitikai módon, de ki lehet fejezni további együttműködési készségünket.

- Végül ejtsünk szót 2024 - a BDSZ szempontjából - fontos eseményéről, illetve az arra való felkészüléséről. Az év végén ülésezik szakszervezetünk XXXVII. kongresszusa.

- A kongresszusra készülésk a választásokkal, a beszámolókkal, a programalkotással megvannak a kialakult mechanizmusai. Az alapszervezeti választás, a bizalmiak, főbizalmiak választásával indul. Az elv változatlan. Titkos választást kell tartani. Főleg, ha többes jelölés van korrektil és alaposan elő kell készíteni azokat. A megválasztott tisztségviselők számára mindenfajta információ megadunk. Elfogadta a szövetségi együttműködésünk következő időszakára az irányelveket az Országos Tanácsunk. A felkészülési tervben jeleztük a folyamatokat, hónapokra lebontottuk a teendőket és megválasztottuk azokat

a bizottságokat, amelyek előkészítik a kongresszust.

- Melyek ezek a bizottságok?

- A Kongresszust Előkészítő Bizottság, amelynek elnöke én vagyok, tagjai pedig a munkabizottságok elnökei, valamint a Nyugdíjas Választmány elnöke. Az Alapszabály Bizottság is megalakult, jóllehet lényeges változásokat a testületi felépítési rendszerünkben, alapszabályunkban, a szervezeti és működési szabályzatunkban nem javasoltak idáig a vezető testületek, sem az Elnökség, sem az Országos Tanács. A közös álláspont az volt, hogy ez a jelenlegi működési struktúra megfelelő volt az elmúlt időszakban, bevált, ezért nem szükséges a változtatása. Ezen kívül a Beszámoló Bizottság és a Program Bizottság a nevüknek megfelelően az elmúlt öt év munkájáról készít összegezést, illetve a következő öt év tervezett tennivalóit állítja össze. A Jelölt Bizottság is elkezdte a munkát. Van két bizottság, amelynek a kongresszuson lesz igazán munkája, ezek az Ügyrendi Bizottság és a Mandátumvizsgáló és Szavazatszámológó Bizottság. Elmondhatom még, hogy a szövetségi együttműködésünk a Magyar Szakszervezeti Szövetség tagszervezeteivel megmaradt, s maradunk - tekintettel arra, hogy erre sem érkezett más javaslat - tagjai az IndustriAll Europe-nak és az IndustriAll Globalnak is. Természetesen minden ilyen a következő hónapok vitáiban véglegesül.

- A BDSZ korábbi döntései alapján a választások alulról felfelé irányuló rendszerben történnek. Míg meddig zajlanak le az alapszervezeti választások, s hogyan segítik őket ebben a munkában a BDSZ országos testületei, illetve munkaszervezetei?

- Az Elnökség javaslatára már márciusban elindulhatnak, s az utolsó megtartására októberben van lehetőség. Az alapszervezeti beszámolókhöz, tagsági tájékoztatójához szakmai háttéranyagot biztosítunk, az elért eredményeket megjelenítjük, s néhány programpontra a jövőre vonatkozóan szeretnénk megfogalmazni. Ágazati szakszervezetünk tevékenységének és jövőképeének is az alapszervezeti ülések tudnak háttérnyagot biztosítani. Az ott elfogadott programokhoz, programponthoz mindenfajta segítséget meg kell adni, ezért nagyon fontos, hogy a gondolatok épüljenek be a kongresszusi dokumentumokba, amelyek a tagság részéről megfogalmazódnak, nagyon fontos, hogy legyen tudatos párbeszéd, a két irányban felvetett problémákra is érkezzenek válaszok, illetve ami érdekes lehet a munkavállalók számára fontos kérdés az kerüljön fel a BDSZ központhoz is, hogy a megfelelő válaszokat és programpontokat meg lehessen fogalmazni. Az alulról felfelé történő építkezésben a legfontosabb láncszem a bizalmiak, főbizalmiak tudatos tevékenysége, ehhez meg kell adni minden segítséget, amit igényelnek. Ezt a következő hetekben meg is fogják kapni. A nagy kérdés az lesz, mennyi munkát tudnak beletenni a saját munkakörü elfoglaltságuk mellett a szakszervezeti tevékenységbe. Én nagyon bízom benne, hogy a bizalmiak segíteni fogják ezt a tudatos párbeszédet, ami az alapja az eredményes szakszervezeti munkának. Szeretnék, ha a nyilvánosságba is megjelennek ezek a gondolatok. Bízom benne, hogy március-áprilistól a nyilvánosság előtt is jobban meg tudjuk jeleníteni a közös gondolatokat, s amikor a választási munka dandárja következik akkor már egy jelentős információs bázis áll a rendelkezésünkre, ami segíteni fogja a kongresszusi felkészülést.

- A felkészülés egyes fázisairól, annak megtörténtéről lapunk is hírt ad, tudósít.

Köszönöm a beszélgetést!

Hámori István Péter

Érdekvédők a könnyűiparban

Beszélgetés Ujvári Bertalannal, a Merylla Kft szakszervezeti titkárával

nőttejjel, a gyerekeim megszületése után folytattam.

- *Úgy érzed, hogy annak idején jó döntést hoztál?*

- Nagyon szeretem, amit csinállok, jó érzéssel tölt el, hogy létrehozunk valamit, amit más ember visel, ami neki örömet okoz, s ebben az én kezem munkája is benne van. Amikor a GYES után munkába álltam, megválasztottak szakszervezeti bizalminak. A múlt rendszerben nagyon élénk volt a közösségi élet, s én nagy kedvvel, lelkesedéssel vettem részt a programokon. Hamar kiderült, hogy a véleményemre, amit a kollektívánkat érintő szinte minden kérdésben hangoztattam, figyelnek a társaim, s egy idő után

már ki is kéri. Egyfajta véleményvezér szereppel bíztak meg. Így aztán a szakszervezetben belül, már szervezett keretek között, bizalmiként, a munkatársaim felhatalmazásával lehettem az éppen aktuális közös ügyünk szószólója. Nem tanultam én ezt seholy, ösztönösen érezttem, hogy mit kell mondanom, s a visszaigazolások megerősítettek benne, hogy így kell csinálnom. Ott tanultam az érdekvédelmet az embekektől, a vezetőimtől. Bizalmi tevékenységem eredményeként az akkori titkár gondolta úgy, hogy idővel a helyére léphetek, s ennek megfelelően kezdett foglalkozni velem.

- *Megválasztottak szakszervezeti titkárnak?*

- Igen. Mindig érdekelt a munka világa, az emberek problémáival való foglalkozás, e nélkül ezt nem lehet jól végezni. Persze a szándék egy dolog, ha nincs meg hozzá a megfelelő ismeret,

tudás. Mindezeket meg kell szerezni. Sokat tanultam az elődömtől, a napi gyakorlat során is szereztem rengeteg tapasztalatot, de szükség volt a szakszervezeti képzések által elsajátított ismeretekre is. A munkavállalói érdekképviseletnek rengeteg összetevője van, az ebben való jártasság ennek a munkának az alapkövetelménye. Bizalommal fordulnak hozzám a gondjaikkal, s én igyekszem a legjobb tudásom szerint megfelelni ennek a bizalomnak.

- *Hány munkahelyed volt?*

- Mindössze egy. De a cég folyton változtatta a nevét, illetve a tulajdonosát. Először volt a VOR, aztán lett az Elit, majd jött a Berwin, mindkettő angol, velük nagyon korrektek, jó viszonyt alakítottunk ki, igényt tartottak a szakszervezet jelenlétére, partnerként kezelték minket, mint a dolgozók képviselőit. Leültek velünk tárgyalni, tájékoztattak bennünket a cég terveiről, a munkavállalókat érintő intézkedésekről. Nem azt mondom, hogy mindig a legideálisabbak voltak a munkakörülmények, de mindig igyekeztünk megteremteni azt, amire a nyugodt és biztonságos munkavégzéshez szükség volt.

- *Ez a - érdekvédelem szempontból - nyugalmas időszak nem sokáig tartott.*

- Nem. Berwin úr eladott minket, s akkor lettünk A.R.J., ami egy csoport neve. Az első kérdésük az volt, hogy van-e itt szakszervezet? Mondták, hogy van, de nagyon együttműködők, lehet velük tárgyalni, a tulajdonosnak nagyon jók a tapasztalatai. Eleinte nem is volt gond, de aztán jött a Covid, a felszámolás, s én igyekeztem következetesen és keményen képviselni a dolgozók érdekeit, na, ez már nem tetszett

annyrira az új tulajdonosnak. Komoly ütközéseink voltak, az ő lépései nem voltak tisztességesek, sőt kimondottan munkavállaló-ellenes szándékkal lépett fel. Nagyon nehéz korszakot éltünk át, a BDSZ is bekapcsolódott, s egy sikeres demonstrációt szerveztünk, hogy erőt mutassunk. Végül is, a körülményekhez képest, sikeresen harcoltunk és védjük a dolgozóink érdekeit.

- *Négy évvel ezelőtt, mondhatjuk úgy, hogy az előző vállalkozás romjain, létrejött a Merylla Kft.*

- 2020 szeptemberében óta dolgozunk itt, ebben a konstrukcióban. Az előző ruhadáru maradéka négy-ötfele osztódott, kis varrodákra. Ebből vagyunk mi, negyvennyolcan. A tagságunk létszáma negyven fő. Nehéz megtartani őket, hiszen a bérük egyre kevesebb, de eddig se adtam fel, ezután sem fogom, hogy mindent megtegyek, hogy a soruk jobbra forduljon.

- *Mi a Kft gyártási profilja?*

- Az A.R.J.-nél férfiföltönt gyártottunk, a Merylla Kft-nél felső ruházatot, női ruhákat, férfi pólót, de készítünk egyenruhát, gondolkodok itt a postás blúzról a MÁV-os ingekig sok mindenre. Munkaruházattal nem foglalkozunk.

- *Milyen piacra dolgoztok?*

- Németországi piacra, német, osztrák képviselői ruhát gyártunk, hetente olyan hatszáz darab készül. A varrónők nagyon szeretik ezt a munkát. Korábban dolgoztunk hazai piacra is, de ez megszűnt.

- *Milyen a munkarendetek?*

- Egyműszakos munkarendben dolgozunk, 5 óra 40-től 14 óra 10 percig, ebben benne van a harminc perc szünet, amit le kell dolgozni. Nagyon keveset túlórázunk, illetve dolgozunk

szombat délután. A nyolcórás munkanap a gyakorlat, illetve van hatórás dolgozó, aki kismama.

- *Van kollektív megállapodásotok?*

- Nincs, a munkáltatónk egyelőre még nem akarja elismerni a szakszervezetet. Dolgozunk azon, hogy a Megállapodást minél előbb tétő alá hozzuk, de nem megy egyik napról a másikra. Jelenleg fennmaradási problémákkal küzdünk, s a jobb munkakörülmények megteremtéséért, a munkajog betartásáért harcolunk.

- *Nem könnyű ilyen helyzetben szervezeti életet élni.*

- A taggyűlést megtartom helyben, hiszen mint szalagvezető ott vagyok köztük. Ez arra is megfelelő, hogy bármikor, ha problémájuk akad, az azonnal jelezzék nekem, s rögtön megbeszéljük.

- *Érzed e valami előnyt annak, hogy tagja vagy a BDSZ elnökségének és országos tanácsának?*

- Nagyon sok információ elhangzik az üléseken, amit itt hallok először. Egy szakszervezeti vezetőknek sokféle tudást kell megszereznie ahhoz, hogy helyi szinten hatékonyan tudja képviselni a tagjait. Ezek a vezetői ismeretek keresztül, a munkajogi szabályok elsajátításán át a gazdasági kérdések megválaszolásáig terjednek, s ezt a tudást karban kell tartani, naprakészé kell tenni. Erre nagyon jó alkalom az elnökségi, illetve országos tanács ülése, ahol megkapom ezeket az információkat. De bármi problémám adódik, közvetlen hívhatom a BDSZ vezetőit, munkatársait, s mindig megkapom a megfelelő segítséget. Bár ez független a testületi tagságomtól, gondolom ezt minden tisztségviselő megteheti.

- *Köszönöm a beszélgetést!*

H.I.P.

Nyugdíjasok a kongresszus évében

Beszélgetés Székely Jenővel, a BDSZ nyugdíjas választmányának elnökével

- *Év elején vagyunk, ilyenkor a BDSZ különböző testületei, a régébizottságok, így a Nyugdíjas Választmány is munkatervet készít, amelyben rögzíti az adott esztendő legfontosabb teendőit, megfogalmazza a célkitűzéseit, kijelöli az elvégzendő munka fő irányait. Melyek ezek a feladatok?*

- Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a BDSZ Nyugdíjas Választmánya éves munkaprogramját és munkatervét a XXXVI. Kongresszusán elfogadott programjában és cselekvési tervében megfogalmazott célkitűzések figyelembevételével alakítja ki. Tehát van egy öt évre szóló tennivalókat rögzítő dokumentum, amelynek mindig az adott évre szóló, időarányos megvalósításán munkálkodunk. Az idei esztendő attól különleges, hogy 2024 november 7-én lesz szakszervezetünk kongresszusa, így az év végén Választmányunk is beszámol az ebben a választási ciklusban végzett tevékenységéről. Folyamatos munkát jelent, hogy a közel tízezer, tagdíjat fizető nyugdíjas tagunk, egy emberként áll ki az immár negyedik ciklusát gyakorló kormány bányászati és más ipari ágazatokat ért negatív döntései (bányászkedvezmények és kordedvezmény megvonása) ellen, ezzel is segítve a még aktív munkavállalók széles körét.

- *A BDSZ nagyon következetesen képviseli tagságát, s állandó harcot folytat, az elsősorban időseket érintő, a kormány által elvett vívmányok visszaszerzéséért.*

- Ez valóban így van, hiszen kiemelten fontos cél a kordedvezmény 2014. december 31.-i állapotának és a bányászkedvezmény 2011. december 31.-i állapotának visszaállítása. Ezzel meg kívánjuk őrizni és védeni a szervezet fokozott igénybevételével járó nehéz fizikai munka kordedvezményre való jogosultságát a földalatti munkaterületeken, a fűrőtornánál végzett munka-

területeken, az egyéb kordedvezményre jogosító munkaterületeken (szövő, fonó), illetve a szénkűlfejtések bányatérkéiben dolgozók bányásznyugdíjra való jogosultságát.

- *Mik azok az állandó figyelmet és cselekvést igénylő feladatok, amelyek a Választmány munkájának a lényegét jelentik?*

- A jelenlegi és a jövőbeni nyugdíjasok érdekében a következő feladatokat tartjuk elsődleges fontosságúnak a már nyugállományban lévőek szerzett jogainak sérelme nélkül. A lista nem teljes, de jelez egyfajta fontossági sorrendet. Itt van mindjárt a bér kérdés. Társadalompolitikai szempontból nagyon fontos cél a nemek közötti bérdiszkrimináció mielőbbi felszámolása (azonos munkáért, azonos bér) és hogy minden munkavállaló részére legyen egy korhatár előtti rugalmas nyugdíjba vonulási lehetőség. Ki kell állni a szolidaritáson alapuló stabil és értékálló nyugdíjrendszer mellett és azért, hogy a nyugdíjasként elért reálnyugdíj pozíció az életkor előrehaladtával ne romoljon, az aktív munkavállalók átlagkereset növekedése kerüljön figyelembevételre. Szorgalmazni kell a korrekciós nyugdíjemelések feleléadását, hogy azok a nyugdíjasok, akik önhibájukon kívül egy rosszabb nyugdíjszámítási időszakban mentek el nyugdíjba, kaphassanak kompenzációt. El kell érniük, hogy a gazdasági növekedés hatására folyamatosan növekvő nettó átlagkeresetek mellett a nyugdíjak reálérték pozíciója is megfelelően növekedjen. Ezen cél eléréséhez elengedhetetlen egy olyan nyugdíjnovelés bevezetése, amely a nettó átlagkereset növekedést és a fogyasztói ár-növekedést is figyelembe veszi. Törekeznünk kell arra, hogy az öregségi nyugdíjminimum összege növekedjen, mivel már tizenkét éve 28.500 forinton stagnál. Ezzel párhuzamosan meg kell határozni egy a nyugdíjasokra vonatko-

zó „létminimum összeget” is, melynek számítási alapja a nyugdíjasok életvitelének és fogyasztói szokásai alapján kerülne meghatározásra.

- *Mindezek lehetővé tennék, a már évek óta beragadt nyugdíjminimum-ról történő elmozdulást az úgynevezett nyugdíj létminimum felé?*

- Igen. Ezzel fokozatosan el lehet érni az alacsony nyugdíjak elfogadható megjelenési szintre történő emelését, melynek fedezetét a nemzetgazdasági költségvetés biztosítja.

- *Régi probléma – egyidős a jelenlegi kormány regnálásával – az idősek képviselői és a mostani hatalom közötti párbeszéd hiánya.*

- Az időügyi párbeszédet, érdekegyeztetést minden szinten vissza kell állítani. Az Időügyi Tanács a gyakorlatban nem működik, s így a nyugdíjas országos érdekképviselete hiányos. Így a felsorolás végén mindenképpen meg kell jegyezni, hogy céljaink eléréséhez nélkülözhetetlen a nyugdíjas szervezetek egysége, működési feltételeinek biztosítása, tevékenységük figyelemmel kísérése és segítése.

- *A Választmányon belül működő operatív testület, az Intéző Bizottság, milyen kihívásokkal szembesül az év során?*

- Van bőven tennivaló. Aktív részvétel a BDSZ XXXVI. kongresszusi programjának végrehajtásában, az ipari tagozatok nyugdíjas szervezeteivel egy-egyben, személyes részvétellel támogatva a szakszervezetek érdekvédelemmel megmozdulásait, rendezvényeit. A folyamatosan csökkenő létszám (elhálozás, magas életkor) megállítása érdekében tagszerzési intézkedési terv készítése a nyugdíjas taglétszám megőrzése és emelése érdekében. De nagyon fontos a szakszervezeti munka kis közösségi szintjeinek, a nyugdíjas szervezetek, klubok munkájának figyelemmel kísérése, segítése, működési feltételeinek javítása. Ott kívánunk lenni a bányász és

ipari tagozatok lakta települések önkormányzati, társ-nyugdíjas és civil szervezetek munkájában. Nagyon lényeges, de nem eléggé működő eszköze az érdekvédelmi munkának a nyugdíjas szervezetek és tisztségviselők tájékoztatása, hasznos tudnivalókkal történő ellátása. Ezen javítani kell! Ugyanígy erősíteni szükséges az időskorúakat érintő várható reformok jogalkotó munkájában való részvételt, védelmezve a nyugdíjasok méltóságát, életvitelét, megélhetésük biztonságát.

- *Milyen az együttműködés más szervezetekkel, ha a közös célokat tekintjük?*

- Nyilvánvaló, hogy a BDSZ országos testületeivel rendszeres, folyamatos és eredményes a kapcsolatunk. Én tagja vagyok az országos tanácsnak és az elnökségnek, de ezen túlmenően is napi kapcsolatban állok a BDSZ vezetésével. Rabi Ferenc elnök gyakori előadója az Intéző Bizottság üléseinek. Részt veszünk az MASZSZ Nyugdíjas Tagozat – melynek alelnöke vagyok – időügyi politikai feladatainak végrehajtásában. Különben az IB, mint operatív testület, a nevéhez is híven folyamatosan tárgyal és hoz határozatokat aktuális kérdésekben, s ülésein visszatér azok megvalósításának értékelésére.

- *Megemlítenél néhányat az Intéző Bizottság üléseinek témái közül?*

- A teljesség igénye nélkül az első félév napirendjeiből. Tájékoztató a BDSZ XXXVII. kongresszusának összehívásáról és a kapcsolódó előkészületi munkákról, valamint aktuális társadalompolitikai –és gazdasági kérdésekről (EU-s képviselői és önkormányzati választások). Rövid tájékoztatás a nyugdíjas alapszervezeti választások megtartásáról, figyelemmel a 2024-es kongresszusi évre. Tájékoztató

az ez évi adó –és társadalombiztosítási változásokról, valamint a nyugdíjasokat érintő egyéb kérdésekről. A nyugdíjas területi szervezetek beszámolója a 2024 évi feladatairól, valamint egyéb kulturális és hagyományörző programjairól. De ezek tényleg csak önkényes kiemelések a többi, szintén fontos megtárgyalandó téma közül.

- *A nyugdíjasok nélkülözhetetlen részei a BDSZ érdekvédelemmel, például a közös rendezvényeknek.*

- Ez magától értetődik. Képviselőink ott vannak a társzervezetek testületeinek ülésein, éppúgy, mint hagyományos ünnepeinken (Bányásznap, Borbála Nap stb.), vagy egy demonstráción. Együttműködünk a szakszervezetek megyei területi szervezeteivel, a lakóhelyi önkormányzatokkal, a baloldali szervezetekkel az elérhető támogatások felkutatásában és a hozzájárulás elősegítésében.

- *Köszönöm a beszélgetést!*

-i-n-r

Magyarországi bányászati múzeumok X.

Pálháza, perlit múzeum (Hivatalos megnevezés: Perlit- és egyéb ásványok múzeuma)

században is használták a környékbeli üveghutákban, de igazán az 1950-es években lett fontos ásványi anyag. Az 1958-ban megnyitott hazai perlitbánya mellett még a görög Milosz szigetén üzemel perlitbánya, ezek a világ legnagyobb ilyen bányauzemei.

Az évek során közvetlenül a bánya mellett feldolgozó (örlő-szárító-osztályozó) üzem is létesült, s maga a bánya is korszerű technikára váltott a kézi bányászatot követően. Az itt bányászott és feldolgozott ásványi nyersanyagot javarészt külföldön értékesítik. hazai szükségleteken túlmenően a perlit döntő hányada külföldi értékesítésre kerül. A bányát üzemeltető Perlit 92 Kft. 2006-ban megnyitotta második perlitbányáját is.

A Perlit-92 Kft 60 éve működik, jelenleg 100%-os magyar tulajdonként. Két külszíni bányával, egy előkészítő művel és egy vasúti átrakó üzemmel rendelkezik. Jelenleg 16 országban több mint 40 vevővel állnak kapcsolatban.

A Zemlénben található perlitbánya 1959 óta működik. Maga a perlit egy olyan vulkáni kőzet, amely melegítés hatására duzzad, és anyagi tulajdonságai úgy változnak meg, hogy több célra – mezőgazdasági, építőipari, élelmiszeripari – felhasználásra is alkalmassá válik. A duzzadás során akár tízszeresére, húszszorosára is megnőhet térfogata. Ezen tulajdonságai miatt nagyjából az 1940-es évek óta számos célra használják az iparban. Fő felhasználási területe az építőipar, szűrőipar, mezőgazdaság, gyógyszeripar, környezetvédelem.

A zemléni perlitet már a XVIII.

A perlitbányászati múzeum

2007-ben az üzem létrehozott Pálházán egy Bányász Emlékművet, majd pár évvel később az Önkormányzat épületében került kialakításra a Perlit Múzeum, egy Vadászati Kiállítás társbérletjeként. 2017-ben a Vadászati Kiállítás elköltözött, és helyére a Perlit-92 Kft-nél kialakított belső múzeuma anyaga került át. Ennek avatására 2017. 10. 12-én került sor, amikor is az amerikai székhelyű Nemzetközi Perlit Intézet Magyarországon (Budapesten és Pálházán) tartotta éves európai közgyűlését.

A Perlit Múzeumban került elhelyezésre egy szép ásvány gyűjtemény, Benke István Nápolyi székrenye, mely Selmechánya történelmi makettje, valamint a híres türelem üvegei.

De fellelhetőek a perlit bányászattal kapcsolatos emlékek, képek, a mádi örlőüzem makettje, különböző perlit termékek és az abból készült félkész és késztermékek. A kiállítás érdekes darabja az a mérleg is, mely megmutat-

ja, hogy egy liter perlitből, hogyan lesz 20 liter duzzasztott perlit.

2016-ban Liffa Aurél emlékére elkészítettek egy emléktárat, amely a jelenlegi bánya területén tekinthető meg. Az emléktáróban kiállításra került egy hagyományos, úgynevezett „magyar-csille”, amelynek különlegessége a fa felépítmények kívül a különböző átmérőjű első és hátsó kis kerék – ami a gyors megfordítást teszi lehető-

vé. Ez a csille a bányász hagyományok szerint a magyar – egészen pontosan az alsómagyarországi – bányákban került alkalmazásra.

A kiállítás érdekessége, hogy a látogatók megfoghatják, megtapogathatják a kitermelt ásványokat, és az abból készült különféle termékeket, legyenek azok por alakban vagy más ömlesztett állapotban.

Mednyánszky Miklós.

Az 1946-os szénecsatára emlékeztek

nak, termeljenek a gyárak, legyen munkájuk az embe-
reknek és legyen kenyér.
A termelés, ha lassan
csordogálva is, de egyre
több bányában indult meg
Nógrádban és áramot adott a
vízváltású erőmű is.
Volt villany, közlekedett
a helyi kis villamos. A

bányák államosítása egyfajta szénválságot idézett elő, amelyet tetézt az élelmiszerhiány. A napról napra csökkenő fejadag, a rohamosan növekvő infláció sajtóságot cserékeskedelmet hozott létre. A bányászok a vasárnapi műszakban termelt szénre, olajra és egyéb élelmiszere cserélték. Batyuzni jártak.

A koalíciós kormány 1946. január végén felhívással fordult a bányászokhoz, a széntermelés növelését kérte. A felhívást a szénecsatára Petik Kálmán, a hetes bizottság elnöke ismertette Salgótarjában, a bányáigazgatóság épületében - közismert nevén a bányá-

kastélyban - február 25.-én a bányászok képviselői előtt. A hetes bizottság az üzemi bizottságok központi szerve volt a szénmedencékben. Milyen volt a bejelentés fogadtatása? „Adjatok szalonnát az olajos kenyér, meg a lekvár helyett és akkor szénecsa nélkül is kifordítjuk a bányát.” És valóban „Kifordították” a bányát az olajos kenyéren, sok esetben a nélkül, két szem főtt krumplival a zseb-
ben és maguk sem hitték el, hogy közben szénecsatát nyertek.

A nógrádi szénmedence bányászai versenyre hívták a tatabányai szénmedence dolgozóit. Csatlakoztak a versenyhez a dorogi szénmedence bányamunkásai is, akik a pécsiakkal versengtek. A nógrádi szénmedencében tizenkétezer bányász vett részt a szénecsatában. Március közepén a termelés már elérte kétezer vagon, áprilisban pedig a két és félezer vagon szénen. A verseny értékelésére 1946 augusztusában került sor, a bányauzemek ezerhétszáz dolgozója előtt. A legtöbb szén a nógrádi bányákból került

ki: Karancskesziből, Szorospatakról, Karancs lejtősről, Forgácsról és Pernye bányából. A nyertes a nógrádi szénmedence lett. A legfőbb nyertes pedig az ország, mert elkerülte az összeomlást, s folytatódott az újjáépítés.

A koalíciós kormány képviselője, a bányászok tiszteletére emléktáblát helyezett el az épület falán, ahonnan a szénecsa elindult. A tábla egy felújítás alkalmával megsérült, eltört. Helye egészen 2007-ig üres maradt. Akkor azonban néhány bányász lakta település - Karancskeszzi, Karancslapujtó, Kazár, Nagybátöny és Mátranovák - összefogott és az óta újra emléktábla jelzi, hol született meg a szénecsa gondolata. Attól fogva, esztendőről esztendőre elzarándokolnak ide

az utódok, az egykori bányászok, hogy fejet hajtsanak azok emléke előtt, akik áldozatot vállalva nem csak az elemeket, a szorító gondokat, önmagukat is legyőzték.

Az idei megemlékezésre február 8-án került sor. A BDSZ-t Rabi Ferenc a BDSZ, illetve Dobor István a BDSZ nógrádi bányász nyugdíjas bizottság elnöke – aki megemlékező beszédet is mondott – képviselte.

Kérés az Olvasóhoz

Kéréssel fordulunk az egyetemes magyar bányászatban dolgozó aktív és nyugdíjas munkavállalókhöz kérve, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-át szakszervezetünk alapítványa számára ajánlják fel.

Tájékoztatjuk arról, hogy a

Bánya- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetén belül működő két alapítvány, a Fővárosi Törvényszék végzése alapján beolvadással egyesült, melynek következtében a Bányászokért Alapítvány megszűnt, s a Bányász Kultúráért Alapítvány működik tovább.

Az Alapítvány részére az 1996. évi CXXXVI. törvény alapján az 1%-os támogatás felajánlható.

Tisztelettel kérjük, hogy segítsen abban is, hogy közvetlen családtagjai, ismerősei is a BDSZ alapítványai részére ajánlják fel a befizetett személyi jövedelemadójuk 1%-át.

Szeretnénk biztosítani Ön/öke/t arról is, hogy a felajánlott összegek az alapítványban megfogalmazott célokra kerülnek felhasználásra.

Bányász Kultúráért Alapítvány
adószám: 19639439-2-42

Az Alapítvány célja megfelelő anyagi alapot biztosítani olyan közösségi célú és közérdekű tevékenységek és vállalkozások támogatására, amelyek elősegítik

- a bányász településeken működő művelődési intézmények, egyesületek, egyesületek működéséhez és a bennük folyó kulturális, művelődési, oktatási, képzési, művészeti nevelő és szórakoztató tevékenységhez szükséges feltételrendszer kialakulását és működését, a lakóterületi közművelődési tevékenység erősítését,
- a haladé bányászahagyományok - szakma-kultúra - ápolását, megőrzését,
- a dolgozók képzését, a munkanélkü-

livé váltak képzését, átképzését.

Az alapítvány célja továbbá – a Bánya, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó szakszervezeti tagok szociális, kulturális, jóléti, foglalkoztatási, egészségügyi, képzési – oktatási, üdültetési, segélyezési lehetőségeinek javítása: - megfelelő szervezeti keretek és kiegészítő támogatási lehetőségek biztosítása a munkanélkülivé váló bányászok megsegítésére, annak érdekében, hogy alkotó emberként találják meg helyüket a társadalomban.

Kérjük, hogy legyen/ legyenek támogatóink és a 2023. évi adóbevallással együtt a formanyomtatványt kitölteni, és a NAV-hoz beküldeni szíveskedjék/ szíveskedjenek. (Akinek a munkáltatója készíti az adóbevallását, a nyilatkozatot a munkáltatónál kell leadnia, akinek a NAV készíti el, annak az ellenőrzésre megkapott adóbevallás után külön kell rendelkeznie az 1%-ról).

Önöknek ez nem jelent

többletkiadást, azonban ily módon segítségükkel hozzájárulhatnak alapítványunk célkitűzéseinek megvalósulásához.

Támogatását remélve és azt előre is megköszönve kívánunk: Jó szerencsét!

Új főtítkár az industriAll Europe élén

Az industriAll Europe Végrehajtó Bizottsága Judith Kirton-Darling-ot választotta főtítkárnak, aki 2025 májusáig vezeti az európai ipari szakszervezeti szövetséget.

A választásra azért volt szükség, mert Luc Triangle-t az industriAll Europe

korábbi főtítkárárt az ITUC főtítkárnak választották.

A VB ülésen szakszervezetünket Rabi Ferenc elnök és Beóthy-Fehér Szabolcs nemzetközi titkár kollegák képviselték.

Fotónkon jobboldalon Judith Kirton-Darling. (- a szerk.)

ALAPÍTVÁNY A BÁNYÁSZ HAGYOMÁNYOKÉRT

TÁMOGASSA MUNKÁNKAT ADÓJA 1 %-ÁVAL.

- ✓ A haladó bányász hagyományok, szakma-kultúra ápolása, megőrzése
- ✓ Fűvös zenekarok, énekkarok, bányász amatőr művészeti csoportok találkozójának támogatása
- ✓ Ipartörténeti bemutató hely létrehozása
- ✓ Rendezvények szervezése
- ✓ Könyvkiadás

ADÓSZÁM: 19639439-2-42

1088 Budapest, Városliget
István 45-46.
+36 20 268-30-30

Szakszervezeti képzés

A BDSZ oktatási-képzési koncepciójának megfelelően, Budapesten,

a BDSZ székházában tartották meg az idei első szakszervezeti képzést,

melyen az alábbi előadások hangzottak el:

- A BDSZ szervezeti felépítése, helye és szerepe a magyar szakszervezeti mozgalomban. Előadó: Rabi Ferenc elnök.

- A szakszervezetekre vonatkozó ILO-konvenciók, tisztségviselői védelem. Előadó: Policy Agenda képviselője.

- A szakszervezet szerepe a munka világában, választott tisztségviselők védelme. Előadó: dr. Horváth-Lénárt Szilvia jogász, Magyar Szakszervezeti Szövetség.

- A bértárgyalások előkészítése. Előadó: Lajtai György ÉTOSZ tanácsadó.

- Záró gondolatok. Előadó: Sulyokné Kruspán Rozália alelnök.

Hetven éves Oroszlány

Oroszlány községből várossá nyilvánítása 1954. február 1-jén történt.

A jubileumi kulturális rendezvényorozat 2024. január 13-án kezdődött, a Kőlcsey Ferenc Művelődési és közösségi könyvtár épületében, ahol az Oroszlányi Bányász Koncert és Fesztiválzenekar adott koncertet. Köszöntőt mondott Lazók Zoltán polgármester és Czunyiné Dr. Bertalan Judit országgyűlési képviselő asszony. A megemlékező ünnepségen kiemelték a szénbányászat szerepét a várossá válásban és a kulturális közösségi életéhez történő hozzájárulását.

Az időkapcsolat elhelyezése a

város központjában, a Művelődési Központ előtti téren a Bányászok szobor talpazatánál történt, majd színvonalas megemlékezések és kulturális műsorok kerültek megrendezésre. A BDSZ országos és helyi szervezetének tagjai is jelen voltak az ünnepségen.

Jó szerencsét!

T.L.

Villamosenergia-ipari Bér és Szociális Megállapodás 2024. évre

Jelen megállapodás a Villamosenergia-ipari Alágazati Párbeszéd Bizottságban folytatott szociális párbeszéd eredményeként, a Villamosenergia-ipari Társaságok Munkaadói Szövetsége, valamint az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége, és a Bányá-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (továbbiakban: Felek) között jött létre.

Felek az alábbiakban állapodnak meg:

1. Felek arra kéri a társaságcsoporthoz, és munkahelyi szintű szociális partnereket, hogy a 2024. évi bér- és szociális megállapodások megkötésére és végrehajtására vonatkozó tevékenységüket a kölcsönös tiszteleten alapuló együttműködés jellemezze.

2. Felek a gazdasági helyzetre, továbbá a munkahelyi körülményekre tekintettel kiemelt fontosságún tartják, hogy a szociális partnerek a társaságcsoporthoz és helyi szinteken is a bértárgyalások során a munkahelyek megőrzését tekintik elsődlegesnek úgy, hogy a foglalkoztatás biztonságát és a szakmai színvonal megőrzését kiemelten kezeljék. A Felek azt ajánlják a társaságcsoporthoz, és munkahelyi szintű szociális partnereknek, hogy tegyenek meg mindent a munkabérek fenntartása érdekében.

3. Felek azt ajánlják a társaságcsoporthoz, és munkahelyi szintű szociális partnereknek, hogy a 2024. évi bér- és szociális megállapodások megkötése és végrehajtása során vegyék figyelembe a 2024-ben várható infláció mértékét, a villamos-

energia-iparban bekövetkező gazdasági változások hatásait, a munkaerő-piaci körülményeket, valamint az érintett társaságok üzleti, pénzügyi és bérpiaci helyzetét.

4. Ezek alapján Felek azt ajánlják a társaságcsoporthoz és munkahelyi szintű kollektív bértárgyalásokat folytató szociális partnereknek, hogy 2024-ben - figyelemmel a változó gazdasági és társadalmi környezetnek a vállalkozások verseny-, jövedelemtermelő és költségviselő képességére gyakorolt várható hatására, valamint a villamosenergia-ipari munkavállalók javadalmazási helyzetére - törekedjenek reálkereset növekedést tartalmazó megállapodás megkötésére, különösen az elmúlt 2 évben reálkereset csökkenést elszenvedett társaságok esetében. A keresetfejlesztés során ajánlott különös figyelmet fordítani az átlagosnál kisebb alappéremű munkavállalókra, továbbá a bérstruktúrában rejlő igazságtalanságok, aszimmetriák kezelésére.

5. Felek azt is ajánlják a társaságcsoporthoz és a munkahelyi szintű szociális partnereknek, hogy a 2024. évi bér- és szociális megállapodások megkötése és végrehajtása során a - villamosenergia-vételezési kedvezmény, valamint a munkáltató által törvény alapján kötelezően nyújtott juttatások költsége nélkül számított - szociális költségmutató egy főre jutó reálértéke 2024-ben kerüljön megőrzésre. A társaságcsoporthoz, illetve a helyi szintű megállapodásban ezen költség bérbé való konvertálásáról a szociális

partnerek megállapodhatnak.

6. Felek megállapodnak, hogy az ÁBTR egyes bérosztályaiban a 2024. január 1-től alkalmazandó ágazati bérminimum értéke az 1. bérosztályban meg egyezik az országos megállapodásban rögzített mértékkel, míg a 2. bérosztályban 11%-kal, a 3. és 4. bérosztályban - az ágazati bérminimumok gyakorlathoz való igazítása érdekében, azaz nem a 4. pontban rögzített keresetfejlesztés által indokoltan - 15%-kal nőnek:

1. bérosztály: 266.800 Ft/hó
2. bérosztály: 329.000 Ft/hó
3. bérosztály: 349.600 Ft/hó
4. bérosztály: 408.600 Ft/hó

7. Felek vállalják, hogy a 4. és 5. pont teljesülése érdekében a társaságcsoporthoz illetve a helyi szintű megállapodásokban rögzítik az infláció kezelésének módját.

8. Felek megállapodnak abban, hogy jelen megállapodás részét képezi a Villamosenergia-ipari Kollektív Szerződésnek (VKSZ), tartalma teljes terjedelmében bekerül a VKSZ 2. sz. mellékletébe és együttesen kéri a megállapodás kiterjesztését.

9. Jelen megállapodás akkor lép hatályba, ha a megállapodást kötők illetékes fórumai jóváhagyják.

Budapest, 2024. január 26.

Tamáskó József Miklós VTMSZ elnök.

Dr. Szilágyi József VDSZ elnök.

Rabi Ferenc BDSZ elnök.

A fenti megállapodást a BDSZ országos tanácsa, a 2024. február 21-i ülésén jóváhagyta.

Disznótor nyugdíjasoknak

Százhatvanhárom fő részvételével disznótoros rendezvényt tartott a BDSZ oroszlányi nyugdíjas szervezete. A zenét Herczog Ricsi szolgáltatta, s megtisztelte az eseményt jelenlétével Czunyiné dr. Bertalan Judit országgyűlési képviselő asszony, Zlati Róbert a MASZSZ elnöke, valamint Rajnai Gábor alpolgármester.

A résztvevőket, akik jóízűen fogyasztották a pazar lakomát Torma Lajos OBEDSZ elnök és Takács Károly a Bányász Klub Alapítvány elnöke köszöntötte. (Torma)

Bányász, költő, író

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

Ha helyesen tölti ki az ábrát és a körökbe írt betűket sorban összeolvassa, egy olyan, a múlt században élt romániai költő, író nevét kapja megfejtésül, aki fiatal korában Petrosényban csillás bányásként dolgozott.

VÍZSZINTES

1. Egyféle örölt élelmiszer – Zsigmond ...; szinkronszínész. 2. Az élesztő ígéje – amit például felülésekkel lehet erősíteni. 3. Ezen a napon – újpesti sportegylet – Torino névváltozata – belül szab! 4. Zúdit – kigyóra emlékeztető hal – lokál. 5. Testrészt – Till Attila beceneve – Via ...; Knittel regénye. 6. Lady Gaga egyik slágere – lázcsillapító gyógyszer. 7. Nyakvédőt viselő – lelkesedik, vigad. 8. Ála ...; étlap szerint – ételt szervíroz. 9. Elavult szóval: vékony rövid kard vagy tör – ... Jessica Parker; amerikai színésznő, producer. 10. Török város – nagyon régi (hagyomány). 11. Labdarúgó (András) – kis Aladár – cselekedet. 12. Lamartine költeménye – huszonnégy órai – tó, németül. 13. Személyed – vonal, latinul – becézett Ágnes – deciliter, röviden. 14. Kisbéres, népiesen – sokszorosításhoz használt, viaszos papírlap. 15. Kívánatos módon – Ady Endre egyik műsája.

FÜGGŐLEGES

1. A tévében hírként közöl – makacs, önféjű. 2. Kedves, bájos – arra a helyre rak. 3. Hiányos báj! – közérdekű tájékoztatást nyújtó – tégladarab! 4. Román pénz felirata – Tolna vármegyei község – eltulajdonít. 5. István, becézve – Esze Tamás szülőhelye – Írország, a lakói nyelvén. 6. December huszonegyediké – az 1966-os irodalmi Nobel-díjat elnyert izraeli író. 7. Kaszt tagja! – Lesage műve: ... Blas – szigorú. 8. Madár ruhája, tájszóval – Nyugati-...; a Daugava folyó másik neve. 9. Elejt, potyogtat – Ellenzéki Kerekasztal, röviden – képes! 10. A Zagyva mellékfolyója – alföldi város. 11. Ázsia, angolul – indiai város – boldogító szó. 12. Minutum, röviden – muszlim templom karsú tornya – indium és kén vegyjele. 13. Névelő – dél-ázsiai ország – cseh autójel. 14. Szent ...; Palermo védőszentje – amerikai krimi Morgan Freeman főszereplésével. 15. Görög eredetű ritka női név – Goethe színjátéka.

A rejtvénypályázat nyertesei

A decemberi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: CSILLAGSZÓRÓ. A nyertesek: Berentés Jánosné, 3720 Sajókaza, Árpád út 10.; Harzsó István, 3720 Sajókaza, József A. u. 16.; Pohárdiné Pap Zita, 3032 Apc, Petőfi S. u. 25. A nyereményeket postán küldjük el.

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630